

SIP *nordic*

INFORMATION VID INVESTERINGSRÅDGIVNING OCH DISKRETIONÄR
PORTFÖLJFÖRVALTNING

VIKTIG INFORMATION OM SIP NORDIC FONDKOMMISSION AB ("SIP NORDIC" ELLER "BOLAGET")

SIP Nordic ber Dig som är befintlig eller potentiell kund hos oss att läsa igenom följande viktiga information.

SIP Nordic – värdepappersinstitut

SIP Nordic står under tillsyn av Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 Stockholm, www.fi.se, tel. 08-787 80 00, fax 08-24 13 35, e-post finansinspektionen@fi.se.

SIP Nordic har tillstånd att bedriva värdepappersrörelse enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.

Tillståndet omfattar följande investeringstjänster

- mottagande och vidarebefordran av order i fråga om ett eller flera finansiella instrument;
- utförande av order avseende finansiella instrument på kundens uppdrag;
- investeringsrådgivning till kund avseende finansiella instrument;
- placering av finansiella instrument utan fast åtagande; samt
- diskretionär portföljförvaltning

Dessutom har SIP Nordic sidotillstånd för

- att ta emot medel med redovisningsskyldighet och förvaring av finansiella instrument;
- rådgivning till företag om kapitalstruktur, företagsstrategi och liknande frågor samt rådgivning och utförande av tjänster vid fusioner och företagsuppköp.

Du kan alltid vända Dig med frågor till SIP Nordic. Kontaktuppgifter Kan Du finna på SIP Nordic:s hemsida eller i slutet av detta dokument.

Som kund till SIP Nordic Fondkommission är det viktigt att Du observerar följande:

- att historisk avkastning för ett värdepapper eller en investering inte är en garanti för framtida avkastning,
- att investeringar i värdepapper och finansiella instrument är förenat med risker,
- att kunder, för fullständig information om ett värdepapper och/eller finansiellt instrument, ska ta del av de villkor som gäller för värdepappret/det finansiella instrumentet och det ev. prospekt som gäller för värdepappret/det finansiella instrumentet, och
- att kunder bör ta del av de villkor och vissa av de riktlinjer som gäller för SIP Nordic:s arbete och som hålls tillgängliga på SIP Nordic:s hemsida.

Investeringsrådgivning

SIP Nordic bedriver främst investeringsrådgivningen genom anknutna ombud. SIP Nordic:s investeringsrådgivning är s.k. "icke oberoende". Rådgivningen benämns som icke oberoende då SIP Nordic kan erhålla provisionsersättning från olika produktbolag med anledning av den rådgivning som SIP Nordic och dess rådgivare tillhandahåller dig som kund. SIP Nordic ansvarar för den investeringsrådgivning som kunder till SIP Nordic erhåller genom anknutna ombud till SIP Nordic. SIP Nordic är ansvarig för sådan eventuell förmögenhetsskada som ett anknutet ombud tilldöms skuld för i samband med sådana investeringstjänster som regleras genom lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Detta ansvar omfattar inte försäkringsförmedling som det anknutna ombudet eventuellt utför. SIP Nordic har anknutna ombud i Sverige, Norge och Finland. Ombuden är anmälda i Sverige men registrerade i sina respektive hemland och huvudtillsynen av ombudsverksamheten sker från den svenska Finansinspektionen.

SIP Nordic:s verkamma rådgivare uppfyller Bolagets och lagstiftarens krav avseende innehav av erforderliga diplom, erfarenhet och ansvarsförsäkring. De rådgivare som är anknutna ombud till SIP Nordic eller är anställda på Bolaget ger råd och rekommendationer om strukturerade produkter från bland andra BNP Paribas (BNP), UBS, Garantum Fondkommission AB och Strukturinvest Fondkommission AB.

Diskretionär portföljförvaltning

SIP Nordic:s förvaltare uppfyller Bolagets och lagstiftarens krav avseende innehav av erforderliga diplom, erfarenhet och ansvarsförsäkring. SIP Nordic får inte emot någon ersättning från någon annan än kunden när portföljförvaltning erbjuds till kunder.

De finansiella instrument som den diskretionära förvaltningen omfattar samt förvaltningens konstruktion och förvaltarens mandat specificeras i ett förvaltningsavtal, som kund ingår med SIP Nordic.

Information om kundkategorisering m.m.

SIP Nordic är enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden skyldig att kategorisera alla kunder som tar del av investeringstjänster. Syftet med kategoriseringen är att kunden ska kunna erbjudas rätt nivå av legalt skydd. Privatpersoner och mindre organisationer betraktas normalt som "icke-professionella" kunder och erhåller därmed den högsta skyddsnivån. Större företag och offentliga organ kan kategoriseras som "professionella" kunder och erhåller därmed lägre skydd än "icke-professionella" kunder. "Jämbördiga motparter" som banker och vissa myndigheter har lägst skydd. SIP Nordic kategoriserar i princip samtliga sina kunder som "icke-professionella", om inte annat avtalats med kunden. Till "icke-professionella" kunder kommer SIP Nordic bl.a. att lämna information om finansiella instrument och de risker som är förknippade med dessa samt kostnader och andra avgifter för handel med dessa.

En kund kan ansöka om att tillhöra en annan kategori genom att kontakta SIP Nordic.

Information om rådgivning

Vid individuell investeringsrådgivning till kund gäller vissa formkrav för att tjänsten ska överensstämma med lagstiftningen. Rådgivningen ska dokumenteras och kunden får ta del av ett eller flera dokument i samband därmed. Det är SIP Nordic och rådgivaren som ska bedöma om en placering är lämplig genom utförandet av en s.k. *lämplighetsbedömning*. Lämplighetsbedömningen görs mot bakgrund av kundens erfarenhet och kunskap om tjänsten, investeringsmål och finansiella ställning inklusive förmåga att bära finansiell förlust. Rådgivaren genomför en genomgång av kundens ekonomiska situation, där rådgivaren tillsammans med kunden även går igenom kundens kunskaper och erfarenhet av finansiella placeringar, vilket syfte och mål kunden har och vilken risk kunden är villig att ta.

SIP Nordic kan i samband med rådgivning rekommendera kunden de placeringar som kan bedömas lämpliga. Den rekommendationen innehåller också i förekommande fall information om kostnader och avgifter som är förknippade med tjänsten och produkterna. Kunden kan också genom att logga in på sin depå erhålla regelbundna kontoutdrag och mer information om kostnader och avgifter som är förknippade med de finansiella produkterna. Om så önskas erbjuder SIP Nordic också denna information genom traditionellt brevutskick.

Individuellt anpassad rådgivning baseras på de uppgifter kunden lämnat om sig själv. Kunden bör därför informera sin rådgivare om eventuella relevanta förändringar i sin situation. Lämnar inte Du som kund korrekt information till Din rådgivare riskerar Du att erhålla rekommendationer som inte är lämpliga. Den information som SIP Nordic samlar in vid ett rådgivningstillfälle kan av kund begäras ut vid senare tillfälle även om kunden ska erhålla en egen kopia av dokumentationen i samband med rådgivningen.

SIP Nordics rådgivare ska kunna styrka sin formella kompetens. Samtliga rådgivare inom SIP Nordic har kompetens som motsvarar så kallad rådgivarlicens utfärdad av SwedSec AB eller annat godkänt institut.

Information innan avtal ingås om diskretionär portföljförvaltning

När SIP Nordic tillhandahåller kunder diskretionär portföljförvaltning måste förvaltningen vara lämplig för kunden. För att avgöra huruvida tjänsten är lämplig utför därför SIP Nordic en lämplighetsbedömning innan en kund avtalar om att erhålla tjänsten diskretionär portföljförvaltning från SIP Nordic. I en lämplighetsbedömning utvärderas tjänstens lämplighet i relation till vad den tilltänkte kunden har för ekonomiska förutsättningar, mål samt kunskap och erfarenhet av den tilltänka tjänsten och de finansiella instrument som den omfattar. Lämplighetsbedömningen baseras på information som kund tillhandahåller SIP Nordic med och lämplighetsbedömningen ska även dokumenteras.

Vid diskretionär portföljförvaltning för kunds räkning gäller vissa formkrav för att tjänsten ska överensstämma med lagstiftningen. Kunder ska exempelvis i god tid innan tjänsten tillhandahålls informeras om risker med att investera i finansiella instrument m.m. När diskretionär förvaltning påbörjats ska den dokumenteras och kunden ska erhålla rapporter om portföljens utveckling. Portföljförvaltningens mål, placeringsinriktning, risknivå och förvaltningsavgift styrs av förvaltningsavtalet och dess bilagor. Portföljförvaltaren ansvarar för att de enligt avtalet ingångna risknivåerna efterlevs. Förändringarna av kunds risknivå ska om det avtalats ske skriftligen.

Det åligger portföljförvaltaren att investera i enlighet med modellportföljen där inte avtal säger annat. Alla kunder som valt samma typ av förvaltning ska så långt som möjligt uppvisa samma resultat. Ingen enskild kund eller grupp av kunder får vi något tillfälle gynnas på andra kunders bekostnad. Det åligger portföljförvaltaren att inhämta tillräcklig kunskap om värdepappersmarknaden generellt och i synnerhet om de värdepapper som ingår i modellportföljen i syfte att kunna diskutera förvaltningsstrategi med kunder och blivande kunder. Modellportföljen ska konstrueras av SIP:s placeringskommitté.

Samtliga förvaltare inom SIP Nordic har kompetens som motsvarar så kallad specialistlicens utfärdad av Swedsec AB eller annat godkänt institut.

Passandeprovning

En *passandeprovning* utförs då SIP Nordic tillhandahåller andra investeringstjänster än investeringsrådgivning och diskretionär portföljförvaltning. Passandeprovningen har Du rätt till enligt lag och frågorna finns integrerade i SIP Nordic:s teckningsanmälningar och depåansökan. SIP Nordic gör i passandeprovningen en provning av kundens kunskap och erfarenhet i fråga om en viss transaktion. En investering i en strukturerad produkt är endast passande för investerare som har tillräcklig kunskap och erfarenhet för att själva bedöma riskerna hänförliga till investeringen. Före ett investeringsbeslut ska potentiella investerare därför konsultera sina egna professionella rådgivare i den omfattning de finner det nödvändigt och noggrant överväga investeringen mot bakgrund av investerarens egna förhållanden.

Då en kund på eget initiativ lämnar SIP Nordic ett uppdrag att utföra en order i ett så kallat okomplicerat finansiellt instrument (t.ex. normala marknadsnoterade aktier), kan SIP Nordic tillhandahålla tjänsten utan att göra en passandeprovning.

Information om intressekonflikter

Då SIP Nordic arbetar med flera olika verksamheter och flera olika typer av kunder kan intressekonflikter uppstå. Intressekonflikt kan uppstå mellan SIP Nordic och kund, någon med nära anknytning till SIP Nordic och kund eller mellan olika kunder. Även mellan olika avdelningar eller personer inom SIP Nordic kan intressekonflikter uppstå. SIP Nordic har antagit interna riktlinjer för hur företagets arbete med att identifiera, bevaka och åtgärda intressekonflikter. Riktlinjerna syftar till att SIP Nordics anställda och dess anknutna ombud i första hand alltid ska tillvarata kundens intressen. På kundens begäran kan SIP Nordic tillhandahålla mer detaljerade uppgifter om dessa riktlinjer.

SIP Nordic distribuerar strukturerade investeringsprodukter konstruerade av olika investmentbanker. Strukturerade investeringsprodukter från dessa banker är därför standardsortiment hos SIP Nordic. Detta förhållande kan sätta SIP Nordic i en intressekonflikt i förhållande till dess kunder, till exempel i de fall SIP Nordic tar emot betalning direkt från investmentbankerna eller om det förekommer andra incitament (se mer om incitament i avsnittet Information om incitament nedan).

Ersättningen vid investeringsrådgivning

För investeringsrådgivning kan rådgivare erhålla ersättning från arrangören eller emittenten av det finansiella instrumentet. Viktigt att känna till är att storleken på ersättningen vid investeringsrådgivning kan variera beroende på vilka finansiella instrument Du väljer att köpa. SIP Nordic tjänar på de produkter som SIP Nordic arrangerar och skulle kunna tjäna på att rekommendera sina investeringskunder att investera i SIP Nordic:s egna produkter. Enligt regleringen av värdepappersmarknaden kallas detta för en intressekonflikt varför det är viktigt att Du

känner till att dessa förhållanden är för handen. Observera dock att rådgivare anställda hos SIP Nordic eller dess ombud alltid måste sätta Dina intressen i första rummet och ge Dig de råd som bäst lämpar sig för Dig inom den grupp av produkter som SIP Nordic arbetar med.

SIP Nordic erhåller ersättning, s.k. courtage, vid investeringsrådgivning om strukturerade produkter från emittenten eller arrangören av produkterna. Detta courtage utgörs av en procentuell andel av det investerade beloppet och en andel av kundens kostnad för placeringen. Courtaget till SIP Nordic varierar med emittent och produkt men uppgår vanligen till ca 3 % av det nominella beloppet. Utöver detta courtage kan SIP Nordic få en marknadsförings- och distributionsersättning, ibland kallad en "dold kostnad". Denna senare ersättning utgör vanligen 0,5 % per löpår (totalt t.ex. 2,5 % om löptiden är 5 år) av nominellt belopp och är inkluderat i priset för det finansiella instrumentet samt varierar med produkt, distributionsavtal och marknadsförhållanden. Observera att det nominella beloppet kan vara mer eller mindre än det belopp som Du som kund investerar. På så vis kan ersättningens storlek i förhållande till det belopp Du investerar vara en annan än storleken på ersättningen i förhållande till det nominella beloppet. Detta är särskilt viktigt att känna till vid investeringar i produkter med ett högt nominellt belopp i förhållande till Din investering.

Även SIP Nordic får marknadsförings- och distributionsersättning från emittenten av de produkter som marknadsförs och distribueras av SIP Nordic och som kunder får råd om hos SIP Nordic. Denna ersättning till SIP Nordic motsvarar vanligtvis 0-0,5 % per löpår av nominellt belopp. SIP Nordic kan också erhålla ersättning från fondbolag denna ersättning motsvarar normalt 0-0,75% per år baserat på marknadsvärdet för investeringen. I vissa fall kan även SIP Nordic ta ut rådgivningsavgift och förvaltningsavgift dessa uppgår normalt till 0-1,25% av marknadsvärdet för depån/mandatet plus moms. Ersättningen varierar med marknadsförhållandena och produkter och erhålles för att täcka SIP Nordic:s kostnader i verksamheten.

Den exakta storleken på kostnaden för kunden för att köpa en produkt finns på teckningsanmälan till produkten och/eller i produktbroschyren till produkten. Önskar Du som kund ytterligare information om ersättningar och priser kan Du alltid fråga SIP Nordic.

I samband med transaktioner av finansiella tjänster eller investeringstjänster kan skatter, avgifter eller kostnader som inte betalas genom SIP Nordic eller påförs av SIP Nordic, följa.

Information om incitament

SIP Nordic får endast under vissa givna förutsättningar betala eller ta emot en avgift, kommission eller naturaförmån (incitament) i samband med att SIP Nordic tillhandahåller investerings- eller sidotjänster. Detta regleras i lag (2007:528) om värdepappersmarknaden och innebär bland annat, ifall incitament betalas eller ges till eller av tredje part (s.k. tredjepartsersättningar eller kickbacks), att Du som kund ska informeras om förekomsten av incitamentet samt att det måste vara utformat för att höja kvaliteten på den tillhandahållna tjänsten och inte hindra SIP Nordic från att uppfylla sin skyldighet att tillvarata sina kunders intressen. För att SIP Nordic ska kunna visa att alla ersättningar eller förmåner som tillhandahålls eller tas emot är utformade för att höja kvaliteten på investeringstjänsten eller sidotjänsten till Dig som slutkund förs en intern förteckning över alla förekommande incitament som SIP Nordic tillhandahåller eller tar emot av en tredje part i samband med tjänsterna. SIP Nordic dokumenterar även hur incitamentet höjer kvaliteten på de tjänster som tillhandahålls.

Nedan följer en sammanfattning av de incitament som SIP Nordic tar emot eller erbjuder. Om du önskar mer information om de incitament som utgår i samband med en specifik tjänst är du välkommen att kontakta din rådgivare.

SIP Nordic vidtar en rad åtgärder i samband med framtagning av produkter samt under deras löptid. Dessa avser exempelvis marknadsanalys och idégenerering, målgruppsidentifiering, administration och löpande uppföljning, tillhandahållande av ett brett produktutbud samt kvalitativ investeringsrådgivning. SIP Nordic ger eller erhåller följande incitament i anslutning till den investeringsrådgivning Du som kund erhåller från SIP Nordic. De incitament som anges nedan är således incitament som SIP Nordic har bedömt som tillåtna incitament, innebärandes att de är utformade att höja kvaliteten på tjänsten samt är proportionerliga mot bakgrund av storleken på ersättningen.

Incitament i anslutning till investeringsrådgivning

- SIP Nordic får ersättning från emittenten eller arrangören av de finansiella instrument det ger råd om (detta preciseras i avsnittet Ersättning vid investeringsrådgivning ovan),
- SIP Nordic erhåller också andra ersättningar från emittenten av strukturerade produkter i form av t.ex.:
 - produktutbildningar,
 - tillgång till elektroniska tjänster och hårdvara
 - Produktutbildning, specifik och generell
 - Marknadsföringsmaterial
 - Administration och förvaring för deras kunder
 - Andrahandsmarknad
 - Bevakning på förfall och kuponger
 - Värderingar
 - Övrig produktuppföljning
- SIP Nordic får marknadsförings- och distributionsersättning från produktkonstruktören för placeringar i de produkter som distribueras och marknadsförs av SIP Nordic och som kunder till SIP Nordic får råd om. Ersättningen utgörs av 0-0,5 % av nominellt belopp per löpår beroende på marknadsförutsättningarna på emissionsdagen.

SIP Nordic lämnar gärna ut närmare uppgifter om de incitament som de tar emot och/eller betalar ut. Mer information kan erhållas via SIP Nordic:s hemsida, www.sipnordic.se eller genom att kontakta, info@sipnordic.se.

Information enligt GDPR om SIP Nordic:s behandling av personuppgifter m.m.

Personuppgifter som Du lämnar i samband med SIP Nordic:s erbjudanden om investeringstjänster kan hanteras i flera olika sammanhang. Personuppgifterna kan även utgöra underlag för marknads- och kundanalyser samt för statistik- och analysändamål. Hanteringen av personuppgifterna kan även ske hos andra företag som SIP Nordic samarbetar med. Kunden kan få information om vilka personuppgifter om

honom eller henne som hanteras av SIP Nordic genom en skriftlig begäran. SIP Nordic kan komma att komplettera personuppgifter med sådana uppgifter som finns i offentliga register, t.ex. statens person- och adressregister.

Information om språk och kommunikation

Det språk som används i dokumentation och i kontakterna mellan SIP Nordic och kunden är svenska och i förekommande fall engelska. I första hand ska kommunikation ske skriftligt. Produktinformation från SIP Nordic kan vara på engelska.

Klagomål mot SIP Nordic

Om Du som kund är missnöjd med investeringsrådgivning, diskretionär portföljförvaltning eller någon av SIP Nordic:s tjänster, är det viktigt att Du kontaktar SIP Nordic för att framföra dina synpunkter. Du bör först kontakta Din ordinarie kontaktperson eller den avdelning inom SIP Nordic som tillhandahåller den aktuella tjänsten. Om Du fortfarande inte är nöjd kan Du kontakta klagomålsansvarig person hos SIP Nordic. Kontaktoppgifter till klagomålsansvarig återfinns på SIP Nordic:s hemsida.

Vill Du diskutera ärendet med oberoende part kan kontakt ske med Konsumenternas Bank- och Finansbyrå, se www.konsumentbankbyran.se. Om Du anser att ett klagomål inte lösts på ett tillfredsställande sätt från SIP Nordics sida och det belopp som tvisten handlar om överstiger ett visst minimibelopp, kan Du som är inte är juridisk person vända Dig till Allmänna reklamationsnämnden (ARN). Anmälan till ARN skall göras inom sex månader från det att SIP Nordic första gången helt eller delvis avvisat Ditt anspråk. ARN lämnar rekommendationer om hur tvisten mellan Dig och SIP Nordic bör lösas, se www.arn.se.

Allmän information om finansiella instrument och risker

SIP Nordic erbjuder olika finansiella instrument som innehåller olika mått av risk. Dessa instrument delas upp i två olika riskklasser. Som kund är det viktigt att Du förstår innebörden av dessa riskklasser.

I PRODUKTKLASS A ingår t ex aktier, fonder, obligationer, Open End certifikat och strukturerade produkter med nominellt kapitalskydd. Marknadsrisken för olika instrument i produktklass A kan variera stort. Kapitalskyddade produkter medför en mycket liten marknadsrisk då endast eventuell överkurs och courtage kan förloras vid en negativ marknadsutveckling. Aktier, fonder, obligationer och Open End certifikat följer i regel marknaden 1:1 också i nedgång och innehåller därför högre marknadsrisk.

I PRODUKTKLASS B ingår övriga finansiella instrument med högre risk, såsom hävstångscertifikat, MINI Futures och warranter. Hela investeringsbeloppet förloras i regel vid en oförändrad eller negativ utveckling för underliggande marknad eller strategi vid förekommande löptidsförfall.

Emittentrisk – Såväl kapitalskyddet avseende obligationer som avkastningsmöjligheten avseende obligationer, investeringscertifikat, Open End certifikat, warranter och MINI Futures är dessutom beroende av emittentens finansiella förmåga att fullgöra sina förpliktelser på förfalldagen. Om emittenten skulle hamna på obestånd riskerar investeraren att förlora hela sin investering oavsett hur den underliggande exponeringen har utvecklats. Emittentens kreditvärdighet kan förändras i såväl positiv som negativ riktning.

Basprospekt och tilläggsprospekt

Avseende deltagande i emissioner uppmanas en kund att ta del av befintliga prospekt för aktuella produkter. Prospekt hålls tillgängliga via SIP Nordic:s hemsida www.sipnordic.se.

Marknadsföringsmaterial från SIP Nordic

Marknadsföringsmaterial från SIP Nordic är upprättat i enlighet med svensk lag.

Avtal på distans

Hem- och distansförsäljning till konsument kan vara tillämplig på Din relation till SIP Nordic. Vid finansiell tjänst eller överlåtelse av finansiella instrument gäller inte reglerna om ångerrätt enligt distans- och hemförsäljningslagen, om priset beror på sådana svängningar på finansmarknaden som näringsidkaren inte kan påverka och som kan inträffa under ångerfristen. Ångerrätten gäller inte heller vid deltagande i emission eller annan likartad aktivitet och priset för den rättighet som aktiviteten avser efter teckningstidens utgång kommer att bero på sådana svängningar på finansmarknaden enligt ovan.

Skydd av konsumenter

Är Du som kund konsument skyddas Dina intressen av särskild lagstiftning. Enligt lag (2003:862) om finansiell rådgivning till konsumenter gäller bl.a.:

- att näringsidkaren måste se till att den som ger finansiella råd har tillräcklig kompetens,
- att vad som förekommit vid rådgivningen måste dokumenteras av näringsidkaren, och
- att näringsidkaren måste lämna ut dokumentationen till Dig som konsument.

Näringsidkaren måste också iaktta god rådgivningssed och tillvarata Dina intressen. Näringsidkaren ska anpassa rådgivningen efter Dina önskemål och behov samt endast rekommendera lösningar som är lämpliga för Dig. Näringsidkaren har även en avrådningsplikt vad gäller lösningar som inte är att anse som lämpliga för Dig.

I lagen om finansiell rådgivning till konsumenter finns även regler om skadestånd. Observera att Du som konsument, för att ta tillvara Din rätt till skadestånd enligt den lagen, måste informera näringsidkaren om att Du anser att rådgivningen orsakat Dig ren förmögenhetsskada inom skälig tid från då Du märkt eller bort märka att skada har uppkommit. Enbart det faktum att värdet på en placering har minskat anses normalt inte utgöra en skadeståndsgrundande ren förmögenhetsskada.

Rapportering av utförda tjänster

SIP Nordic rapporterar resultatet av de tjänster det utför. Hur ofta och när rapporterna skickas beror på den tjänst som SIP Nordic utför. Vid t.ex. utförande av order rapporteras resultatet i nära anslutning till att ordern är utförd och vad gäller emottagande av medel med redovisningsskyldighet och förvaring av finansiella instrument rapporterar SIP Nordic en översikt kvartalsvis.

Innehav av finansiella instrument för kunds räkning och emottagande av medel med redovisningsskyldighet

Om Du som kund tecknar ett depå- och kontoavtal med SIP Nordic vidtar SIP Nordic åtgärder för att skydda de finansiella instrument som innehas för Din räkning och de penningmedel som mottagits med redovisningsskyldighet. Dessa instrument och medel hålls åtskilda från SIP Nordics egna tillgångar för att kunna åtskiljas vid en eventuell konkurs i SIP Nordic. De finansiella instrument och medel som kontoförts i SIP Nordics depåsystem är i sin tur kontoförda hos en tredje part, Skandinaviska Enskilda Banken (SEB). SIP Nordic övervakar hur väl den tredje parten sköter de uppgifter den ansvarar för. Hos den tredje parten är Dina finansiella instrument förvaltarregistrerade på ett samlingskonto. Du som kund är införstådd med att Dina finansiella instrument registreras på ett samlingskonto hos en tredje part. En förutsättning för att Du ska ha en separationsrätt avseende Dina finansiella instrument i händelse av SIP Nordics eller den tredje partens konkurs är att Dina instrument hålls åtskilda från SIP Nordics eller den tredje partens finansiella instrument.

De finansiella instrument som SIP Nordic förvarar och de medel som SIP Nordic förvarar med redovisningsskyldighet omfattas av investerarskyddet enligt lag om investerarskydd. Rätt till ersättning enligt lag om investerarskydd har investerare som inte kan få ut finansiella instrument och/eller medel från värdepappersinstitut som är försatt i konkurs. Bestämmelser om storleken på ersättningen finns i lag om investerarskydd. I lagen anges även att ersättningen, tillsammans med andra angivna typer av ersättningar som investeraren kan komma att erhålla, får uppgå till sammanlagt högst 250 000 kr för varje institut eller bolag. Mer om detta kan läsas på Riksgäldens hemsida, www.riksdagen.se.

SIP Nordic svarar inte för skada som orsakats av - svensk eller utländsk - handelsplats, depåförande institut, central värdepappersförvarare, clearingorganisation, eller andra som tillhandahåller motsvarande tjänster, och inte heller av uppdragstagare som SIP Nordic med tillbörlig omsorg anlitat eller som anvisats av kunden. Detsamma gäller skada som orsakats av att ovannämnda organisationer eller uppdragstagare blivit insolventa. SIP Nordic svarar inte för skada som uppkommer för kunden eller annan med anledning av förfogandeinskränkning som kan komma att tillämpas mot SIP Nordic beträffande finansiella instrument.

Pantsättning, kvittning och säkerhet i kunds finansiella instrument och medel

Villkor för pantsättning finns i SIP Nordic:s villkor för depå- och kontoavtal. SIP Nordic kan ha kvittningsrätt och säkerhet i kundens värdepapper vid SIP Nordic:s utförande av tjänster.

Avtalsvillkor i avtal med SIP Nordic

Avtalsvillkor i avtal med SIP Nordic finns i respektive avtal. Som kund bör Du därför observera att detaljerad information om förhållandet mellan SIP Nordic och Dig även finns på annan plats än detta informationsdokument.

INFORMATION OM EGENSKAPER OCH RISKER AVSEENDE FINANSIELLA INSTRUMENT

1. HANDEL MED FINANSIELLA INSTRUMENT

Handel med **finansiella instrument**, dvs bl.a. aktier i aktiebolag och motsvarande andelsrätter i andra typer av företag, obligationer, depåbevis, fondandelar, penningmarknadsinstrument, finansiella derivatinstrument eller andra sådana värdepapper utom betalningsmedel som kan bli föremål för handel på kapitalmarknaden, sker i huvudsak i organiserad form vid en **handelsplats**. Handeln sker genom de värdepappersföretag som deltar i handeln vid handelsplatsen. Som kund måste Du normalt kontakta ett sådant värdepappersföretag för att köpa eller sälja finansiella instrument.

1.1 Handelsplatser

Med handelsplatser avses reglerad marknad, handelsplattform (Multilateral Trading Facility, MTF) och systematisk internhandlare (SI) samt där det sker handel hos värdepappersföretagen.

På en **reglerad marknad** handlas olika typer av finansiella instrument. När det gäller aktier kan endast aktier i publika bolag noteras och handlas på en reglerad marknad och det ställs stora krav på sådana bolag, bl.a. avseende bolagets storlek, verksamhetshistoria, ägarspridning och offentlig redovisning av bolagets ekonomi och verksamhet.

En **handelsplattform (MTF)** kan beskrivas som ett handelssystem som organiseras och tillhandahålls av en börs eller ett värdepappersföretag. Det ställs typiskt sett lägre krav, i form av t.ex. informationsgivning och verksamhetshistoria, på de finansiella instrument som handlas på en handelsplattform jämfört med finansiella instrument som handlas på en reglerad marknad.

En **systematisk internhandlare** är ett värdepappersföretag som på ett organiserat, frekvent och systematiskt sätt handlar för egen räkning genom att utföra kundorder utanför en reglerad marknad eller en handelsplattform. En systematisk internhandlare är skyldig att offentliggöra marknadsmässiga bud på köp- och/eller säljpriser för likvida aktier som handlas på en reglerad marknad och för vilka den systematiska internhandlaren bedriver systematisk internhandel.

Handel kan även äga rum genom ett värdepappersföretag utan att det är fråga om systematisk internhandel, mot institutets egna lager eller mot annan av institutets kunder.

I Sverige finns i dagsläget två reglerade marknader, OMX Nordiska Börs Stockholm AB (nedan "Stockholmsbörsen") och Nordic Growth Market NGM AB (nedan "NGM"). Härutöver sker organiserad handel på andra handelsplatser, t.ex. First North och Nordic MTF (handelsplattformar) samt på **värdepappersföretagens egna listor**.

Handeln på reglerade marknader, handelsplattformar och andra handelsplatser utgör en **andrahandsmarknad** för finansiella instrument som ett bolag redan givit ut (emitterat). Om andrahandsmarknaden fungerar väl, dvs det är lätt att hitta köpare och säljare och det fortlöpande noteras anbudskurser från köpare och säljare samt avslutskurser (betalkurser) från gjorda affärsavslut, har även bolagen en fördel genom att det blir lättare att vid behov emittera nya instrument och därigenom få in mer kapital till bolagets verksamhet. Förstahandsmarknaden, eller **primärmarknaden**, kallas den marknad där köp/teckning av nyemitterade instrument sker.

1.2 Handels-/noteringslistor

När det gäller aktier indelar vanligen handelsplatser aktierna i olika listor, vilka publiceras t.ex. på handelsplatsens hemsida, i dagstidningar och andra medier. Avgörande för på vilken lista ett bolags aktier handlas kan vara bolagets börsvärde (t.ex. Stockholmsbörsens Large-, Mid- och Small cap). De mest omsatta aktierna kan också finnas på en särskild lista. Vissa värdepappersföretag publicerar också egna listor över finansiella instrument som handlas via institutet, kurser till vilka instrumenten handlas etc, t.ex. via institutets hemsida. Aktier på listor med höga krav och hög omsättning anses normalt kunna innebära en lägre risk än aktier på andra listor.

Information om kurser m.m. avseende aktier såväl som andra typer av finansiella instrument, exempelvis fondandelar, optioner och obligationer, publiceras också regelbundet via t.ex. handelsplatsernas hemsidor, i dagstidningar och andra medier.

2. RISKER MED FINANSIELLA INSTRUMENT OCH HANDEL MED FINANSIELLA INSTRUMENT

2.1 Allmänt om risker

Finansiella instrument kan ge **avkastning** i form av **utdelning** (aktier och fonder) eller **ränta** (räntebärande instrument). Härutöver kan priset (kursen) på instrumentet öka eller minska i förhållande till priset när placeringen gjordes. I den fortsatta beskrivningen inräknas i ordet placering även eventuella negativa positioner (negativa innehav) som tagits i instrumentet, jämför t.ex. vad som sägs om blankning i avsnitt 7 nedan. Den totala avkastningen är summan av utdelning/ränta och prisförändring på instrumentet.

Vad placeraren eftersträvar är naturligtvis en total avkastning som är positiv, dvs som ger **vinst**, helst så hög som möjligt. Men det finns också en **risk** att den totala avkastningen blir negativ dvs att det blir en **förlust** på placeringen. Risken för förlust varierar med olika instrument. Vanligen är chansen till vinst på en placering i ett finansiellt instrument kopplad till risken för förlust. Ju längre tiden för innehavet av placeringen är desto större är vinstchansen respektive förlustrisken. I placeringssammanhang används ibland ordet risk som uttryck för såväl förlustrisk som vinstchans. I den fortsatta beskrivningen används dock ordet risk enbart för att beteckna förlustrisk. Det finns olika sätt att placera som minskar risken. Vanligen anses det bättre att inte placera i ett enda eller ett fåtal finansiella instrument utan att i stället placera i **flera olika** finansiella instrument. Dessa instrument bör då erbjuda en **spridning av riskerna** och inte samla risker som kan utlösas samtidigt. En spridning av placeringarna till utländska marknader minskar normalt också risken i den totala portföljen, även om det vid handel med utländska finansiella instrument tillkommer en **valutarisk**.

Placeringar i finansiella instrument är förknippade med **ekonomisk risk**, vilket närmare kommer att beskrivas i denna information. Kunden svarar själv för risken och måste därför själv hos anlitat värdepappersföretag - eller genom sitt kapitalförvaltande ombud - skaffa sig kännedom om de villkor, i form av allmänna villkor, prospekt eller liknande, som gäller för handel med sådana instrument och om instrumentens egenskaper och risker förknippade därmed. Kunden måste också fortlöpande bevaka sina placeringar i sådana instrument. Detta gäller även om kunden fått individuell rådgivning vid placeringstillfället. Kunden bör i eget intresse vara beredd att snabbt vidta åtgärder, om detta skulle visa sig påkallat, exempelvis genom att utveckla placeringar som utvecklas negativt eller att ställa ytterligare säkerhet vid placeringar som finansierats med lån och där säkerhetsvärdet minskat.

Det är också viktigt att beakta den risk det kan innebära att handla med finansiella instrument på en annan handelsplats än en reglerad marknad, där kraven som ställs generellt är lägre.

2.2. Olika typer av riskbegrepp m.m.

I samband med den riskbedömning som bör ske då Du som kund gör en placering i finansiella instrument, och även fortlöpande under innehavstiden, finns en mängd olika riskbegrepp och andra faktorer att beakta och sammanväga. Nedan följer en kort beskrivning av några av de vanligaste riskbegreppen.

Marknadsrisk – risken att marknaden i sin helhet, eller viss del därav där Du som kund har Din placering, t.ex. den svenska aktiemarknaden, går ner.

Kreditrisk – risken för bristande betalningsförmåga hos ex.vis en emittent (**Emittentrisk**) eller en motpart.

Prisvolatilitetsrisk – risken för stora svängningar i kursen/priset på ett finansiellt instrument påverkar placeringen negativt.

Kursrisk – risken att kursen/priset på ett finansiellt instrument går ner.

Skatterisk – risken att skatteregler och/eller skattesatser är oklara eller kan komma att ändras.

Valutarisk – risken att en utländsk valuta till vilken ett innehav är relaterat (ex.vis fondandelar i en fond som placerar i amerikanska värdepapper noterade i USD) försvagas.

Hävstångseffektsrisk – konstruktionen av derivatinstrument som gör att det finns en risk att prisutvecklingen på den underliggande egendomen får ett större negativt genomslag i kursen/priset på derivatinstrumentet.

Legal risk – risken att relevanta lagar och regler är oklara eller kan komma att ändras.

Bolagsspecifik risk – risken att ett visst bolag går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolaget därmed kan falla i värde.

Branschspecifik risk – risken att en viss bransch går sämre än förväntat eller drabbas av en negativ händelse och de finansiella instrument som är relaterade till bolag i branschen därmed kan falla i värde.

Likviditetsrisk – risken att Du inte kan sälja eller köpa ett finansiellt instrument vid en viss önskad tidpunkt pga att omsättningen i det finansiella instrumentet är låg.

Ränterisk – risken att det finansiella instrument Du placerat i minskar i värde pga förändringar i marknadsräntan.

3. AKTIER OCH AKTIERELATERADE INSTRUMENT

3.1 Allmänt om aktier

3.1.1 Aktier och aktiebolag

Aktier i ett aktiebolag ger ägaren rätt till en andel av bolagets **aktiekapital**. Går bolaget med vinst lämnar bolaget vanligen **utdelning** på aktierna. Aktier ger också **rösträtt** på bolagsstämman, som är det högsta beslutande organet i bolaget. Ju fler aktier ägaren har desto större andel av kapitalet, utdelningen och rösterna har aktieägaren. Beroende på vilken serie aktierna tillhör kan rösträtten variera. Det finns två slag av bolag, **publika** och **privata**. Endast publika bolag får låta aktierna handlas på en handelsplats.

3.1.2 Aktiekursen

Kursen (priset) på en aktie påverkas i första hand av utbudet respektive efterfrågan på den aktuella aktien vilket i sin tur, åtminstone på lång sikt, styrs av **bolagets framtidsutsikter**. En aktie upp- eller nedvärderas främst grundat på investerarnas analyser och bedömningar av bolagets möjligheter att göra **framtida vinster**. Den framtida **utvecklingen i omvärlden** av konjunktur, teknik, lagstiftning, konkurrens osv. avgör hur efterfrågan blir på bolagets produkter eller tjänster och är därför av grundläggande betydelse för kursutvecklingen på bolagets aktier.

Det aktuella **ränteläget** spelar också en stor roll för prissättningen. Stiger marknadsräntorna ger räntebärande finansiella instrument, som samtidigt ges ut (nyemitteras), bättre avkastning. Normalt sjunker då kurserna på aktier som regelbundet handlas liksom på redan utelöpande räntebärande instrument. Skälet är att den ökade avkastningen på nyemitterade räntebärande instrument relativt sett blir bättre än avkastningen på aktier, liksom på utelöpande räntebärande instrument. Dessutom påverkas aktiekurserna negativt av att räntorna på bolagets skulder ökar när marknadsräntorna går upp, vilket minskar vinstutrymmet i bolaget.

Också **andra till bolaget direkt knutna förhållanden**, t.ex. förändringar i bolagets ledning och organisation, produktionsstörningar m m kan starkt påverka bolagets framtida förmåga att skapa vinster såväl på kort som lång sikt. Aktiebolag kan i värsta fall gå så dåligt att de måste försättas i **konkurs**. Aktiekapitalet dvs. aktieägarnas insatta kapital är det kapital som då först används för att betala bolagets skulder. Detta leder oftast till att aktierna i bolaget blir värdelösa.

Även kurserna på vissa större **utländska reglerade marknader eller handelsplatser** inverkar på kurserna i Sverige, bl.a. därför att flera svenska aktiebolag är noterade även på utländska marknadsplatser och prisutjämnningar (arbitrage) sker mellan marknadsplatserna. Kursen på aktier i bolag som tillhör samma **branschsektor** påverkas ofta av förändringar i kursen hos andra bolag inom samma sektor. Denna påverkan kan även gälla för bolag i olika länder.

Aktörerna på marknaden har olika behov av att placera kontanter (likvida medel) eller att få fram likvida medel. Dessutom har de ofta olika mening om hur kursen borde utvecklas. Dessa förhållanden, som även innefattar hur bolaget värderas, bidrar till att det finns såväl köpare som säljare. Är placerarna däremot samstämmiga i sina uppfattningar om kursutvecklingen vill de antingen köpa och då uppstår ett köptryck från många köpare, eller också vill de sälja och då uppstår ett säljtryck från många säljare. Vid köptryck stiger kursen och vid säljtryck faller den.

Omsättningen, dvs hur mycket som köps och säljs av en viss aktie, påverkar i sin tur aktiekursen. Vid hög omsättning minskar skillnaden, även kallad spread, mellan den kurs köparna är beredda att betala (**köpkursen**) och den kurs säljarna begär (**säljkursen**). En aktie med hög omsättning, där stora belopp kan omsättas utan större inverkan på kursen, har en god **likviditet** och är därför lätt att köpa respektive att sälja. Bolagen på de reglerade marknadernas listor (t.ex. Stockholmsbörsens Nordiska listan samt NGMs NGM Equity) har normalt sett hög likviditet. Olika aktier kan under dagen eller under längre perioder uppvisa olika rörlighet i kurserna (**volatilitet**) dvs upp- och nedgångar samt storlek på kursförändringarna.

De kurser till vilka aktierna har handlats (**betalkurser**), såsom högst/lägst/senast betalt under dagen samt sist noterade köp/säljkurser och vidare uppgift om handlad volym i kronor publiceras bl.a. i de flesta större dagstidningarna, på text-TV och på olika internetsidor som upprättas av marknadsplatser, värdepappersföretag och medieföretag. Aktualiteten i dessa kursuppgifter kan variera beroende på sättet de publiceras på.

3.1.3 Olika aktieserier

Aktier finns i olika **serier**, vanligen A- och B-aktier vilket normalt har med rösträtten att göra. A-aktier ger normalt en röst medan B-aktier ger en **begränsad rösträtt**, oftast en tiondel röst. Skillnaderna i rösträtt beror bl.a. på att man vid ägarspridning vill värna om de ursprungliga grundarnas eller ägarnas inflytande över bolaget genom att ge dem en starkare rösträtt. Nya aktier som ges ut får då ett lägre röstvärde än den ursprungliga A-serien och betecknas med B, C eller D etc.

3.1.4 Kvotvärde, split och sammanläggning av aktier

En akties **kvotvärde** är den andel som varje aktie representerar av bolagets aktiekapital. En akties kvotvärde erhålls genom att dividera aktiekapitalet med det totala antalet aktier. Ibland vill bolagen ändra kvotvärdet, t.ex. därför att kursen, dvs marknadspriset på aktien, har stigit kraftigt. Genom att dela upp varje aktie på två eller flera aktier genom en s.k. **split**, minskas kvotvärdet och samtidigt sänks kursen på aktierna. Aktieägaren har dock efter en split sitt kapital kvar oförändrat, men detta är fördelat på fler aktier som har ett lägre kvotvärde och en lägre kurs per aktie.

Omvänt kan en **sammanläggning** av aktier (omvänd split) göras om kursen sjunkit kraftigt. Då slås två eller flera aktier samman till en aktie. Aktieägaren har dock efter en sammanläggning av aktier samma kapital kvar, men detta är fördelat på färre aktier som har ett högre kvotvärde och en högre kurs per aktie.

3.1.5 Marknadsintroduktion, privatisering och uppköp

Marknadsintroduktion innebär att aktier i ett bolag introduceras på aktiemarknaden, dvs upptas till handel på en reglerad marknad eller en handelsplattform (MTF). Allmänheten erbjuds då att **teckna** (köpa) aktier i bolaget. Oftast rör det sig om ett befintligt bolag, som inte tidigare handlats på en reglerad marknad eller annan handelsplats, där ägarna beslutat att vidga ägarkretsen och underlätta handeln i bolagets aktier. Om ett statligt ägt bolag introduceras på marknaden kallas detta för **privatisering**.

Uppköp tillgår i regel så att någon eller några investerare erbjuder aktieägarna i ett bolag att på vissa villkor sälja sina aktier. Om uppköparen får in 90 % eller mer av antalet aktier i det uppköpta bolaget, kan uppköparen begära **tvångsinlösen** av kvarstående aktier från de ägare som ej accepterat uppköpserbjudandet. Dessa aktieägare är då tvungna att sälja sina aktier till uppköparen mot en ersättning som fastställs genom ett skiljedomsförfarande.

3.1.6 Emissioner

Om ett aktiebolag vill utvidga sin verksamhet krävs ofta ytterligare aktiekapital. Detta skaffar bolaget genom att ge ut nya aktier genom **nyemission**. Oftast får de gamla ägarna **teckningsrätter** som ger företräde att teckna aktier i en nyemission. Antalet aktier som får tecknas sätts normalt i förhållande till hur många aktier ägaren tidigare hade. Tecknaren måste betala ett visst pris (emissionskurs), oftast lägre än marknadskursen, för de nyemitterade aktierna. Direkt efter det att teckningsrätterna - som normalt har ett visst marknadsvärde - avskiljts från

aktierna sjunker vanligen kursen på aktierna, samtidigt ökar antalet aktier för de aktieägare som tecknat. De aktieägare som inte tecknar kan, under teckningstiden som oftast pågår några veckor, sälja sina teckningsrätter på den marknadsplats där aktierna handlas. Efter teckningstiden förfaller teckningsrätterna och blir därmed obrukbara och värdelösa.

Aktiebolag kan även genomföra s.k. **riktad nyemission**, vilket genomförs som en nyemission men enbart riktad till en viss krets investerare. Aktiebolag kan även genom s.k. **apportemission** ge ut nya aktier för att förvärva andra bolag, affärsrörelser eller tillgångar i annan form än pengar. Såväl vid riktad nyemission som vid apportemission sker s.k. **utspädning** av befintliga aktieägares andel av antalet röster och aktiekapital i bolaget, men antalet innehavda aktier och marknadsvärdet på det placerade kapitalet påverkas normalt inte.

Om tillgångarna eller de reserverade medlen i ett aktiebolag har ökat mycket i värde, kan bolaget föra över en del av värdet till sitt aktiekapital genom en s.k. **fondemission**. Vid fondemission tas det hänsyn till antalet aktier som varje aktieägare redan har. Antalet nya aktier som tillkommer genom fondemissionen sätts i förhållande till hur många aktier ägaren tidigare hade. Genom fondemissionen får aktieägaren fler aktier, men ägarens andel av bolagets ökade aktiekapital förblir oförändrad. Kursen på aktierna sänks vid en fondemission, men genom ökningen av antalet aktier bibehåller aktieägaren ett oförändrat marknadsvärde på sitt placerade kapital. Ett annat sätt att genomföra fondemission är att bolaget **skriver upp** kvotvärdet på aktierna. Aktieägaren har efter uppskrivning ett oförändrat antal aktier och marknadsvärde på sitt placerade kapital.

3.2 Allmänt om aktierelaterade instrument

Nära knutna till aktier är, aktieindexobligationer, depåbevis, konvertibler, aktie- och aktieindexoptioner, aktie- och aktieindexterminer, warranter samt hävstångscertifikat.

3.2.1 Indexobligationer/Aktieindexobligationer

Indexobligationer/aktieindexobligationer är obligationer där avkastningen istället för ränta är beroende t.ex. av ett aktieindex. Utvecklas indexet positivt följer avkastningen med. Vid en negativ indexutveckling kan avkastningen utebli. Obligationen återbetalas dock alltid med sitt nominella belopp på inlösendagen och har på så sätt en begränsad förlustrisk jämfört med t.ex. aktier och fondandelar. Risken med en placering i en aktieindexobligation kan, förutom eventuellt erlagd överkurs, definieras som den alternativa ränteintäkten, dvs. den ränta investeraren skulle ha fått på det investerade beloppet med en annan placering. Indexobligationer kan ha olika benämningar som aktieindexobligationer, SPAX, aktieobligationer, kreditkorgsobligationer, räntekorgsobligationer, valutakorgsobligationer osv. beroende på vilket underliggande tillgångsslag som bestämmer obligationens avkastning. När man talar om indexobligationer så benämns dessa oftast också som kapitalgaranterade eller kapitalskyddade produkter. Med dessa begrepp avses att beskriva, som ovan nämnts, att oavsett om produkten ger avkastning eller ej så återbetalas det nominella beloppet, dvs vanligtvis detsamma som investeringsbeloppet minskat med eventuellt erlagd överkurs.

3.2.2 Depåbevis

Svenskt Depåbevis är ett bevis om rätt till utländska aktier, som utgivaren av beviset förvarar/innehar för innehavarens räkning. Depåbevis handlas precis som aktier på en reglerad marknad eller handelsplats och prisutvecklingen följer normalt prisutvecklingen på den utländska marknadsplats där aktien handlas. Utöver de generella risker som finns vid handel med aktier eller andra typer av andelsrätter bör ev. valutarisk beaktas.

3.2.3 Konvertibler

Konvertibler (konverteringslån eller konvertibler) är räntebärande värdepapper (lån till utgivaren/emittenten av konvertibeln) som inom en viss tidsperiod kan bytas ut mot aktier. Avkastningen på konvertiblerna, dvs kupongräntan, är vanligen högre än utdelningen på utbytesaktierna. Konvertibelkursen uttrycks i procent av det nominella värdet på konvertibeln.

3.2.4 Omvända konvertibler

Omvända konvertibler är ett mellanting mellan en ränte- och en aktieplacering. Den omvända konvertibeln är knuten till en eller flera underliggande aktier eller index. Denna placering ger en ränta, dvs en fast, garanterad avkastning. Om de underliggande aktierna eller index utvecklas positivt återbetalas det placerade beloppet plus den fasta avkastningen. Om de underliggande aktierna eller index däremot skulle falla, finns det en risk att innehavaren i stället för det placerade beloppet kan få en eller fler aktier som ingår i den omvända konvertibeln eller motsvarande kontantlikvid.

3.2.5 Aktieoptioner och aktieindexoptioner

Aktieoptioner finns av olika slag. Förvärvade köpoptioner (eng. call options) ger innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod köpa redan utgivna aktier till ett på förhand bestämt pris. Säljoptioner (eng. put options) ger omvänt innehavaren rätt att inom en viss tidsperiod sälja aktier till ett på förhand bestämt pris. Mot varje **förvärvad** option svarar en **utfärdad** option. Risken för den som förvärvar en option är, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, att den minskar i värde eller förfaller värdelös på slutdagen. I det senare fallet är den vid förvärvet betalda premien för optionen helt förbrukad. Utfärdaren av en option löper en risk som i vissa fall, om inte riskbegränsande åtgärder vidtas, kan vara obegränsat stor. Kursen på optioner följer normalt kursen på motsvarande underliggande aktier eller index, men med större kurssvängningar än dessa.

Den mest omfattande handeln i aktieoptioner sker på de reglerade marknaderna. Där förekommer även handel med **aktieindexoptioner**. Dessa indexoptioner ger vinst eller förlust direkt i kontanter (**kontantavräkning**) utifrån utvecklingen av ett underliggande index.

3.2.6 Aktieterminer och aktieindexterminer

En **termin** innebär att parterna ingår ett ömsesidigt bindande avtal med varandra om köp respektive försäljning av den underliggande egendomen till ett på förhand avtalat pris och med leverans eller annan verkställighet, t.ex. kontantavräkning, av avtalet vid en i avtalet angiven tidpunkt (stängningsdagen). Någon premie betalas inte eftersom parterna har motsvarande skyldigheter enligt avtalet.

3.2.7 Warranter

Handel förekommer också med vissa köp- och säljoptioner med längre löptider, i Sverige vanligen kallade **warranter**. Warranter kan utnyttjas för att köpa eller sälja underliggande aktier eller i andra fall ge kontanter om kursen på underliggande aktie utvecklas på rätt sätt i

förhållande till warrantens lösenpris. Teckningsoptioner (eng. subscription warrants) avseende aktier kan inom en viss tidsperiod utnyttjas för teckning av motsvarande nyutgivna aktier.

3.2.8 Hävstångscertifikat

Hävstångscertifikat, som ofta kallas enbart **certifikat** eller i vissa fall **bevis**, är ofta en kombination av ex.vis en köp- och en säljoption och är beroende av en underliggande tillgång, exempelvis en aktie, ett index eller en råvara. Ett certifikat har inget nominellt belopp.

Hävstångscertifikat skall inte förväxlas med t.ex. företagscertifikat, vilket är en slags skuldebrev som kan ges ut av företag i samband med att företaget lånar upp pengar på kapitalmarknaden.

En utmärkande egenskap för hävstångscertifikat är att relativt små kursförändringar i underliggande tillgång kan medföra avsevärda förändringar i värdet på innehavarens placering. Dessa förändringar i värdet kan vara till investerarens fördel, men de kan också vara till investerarens nackdel. Innehavare bör vara särskilt uppmärksamma på att hävstångscertifikat kan falla i värde och även förfalla helt utan värde med följd att hela eller delar av det investerade beloppet kan förloras. Motsvarande resonemang kan i många fall gälla även för optioner och warranter. Se även avsnitt 5 om derivat.

4. RÄNTERELATERADE INSTRUMENT

Ett **räntebärande finansiellt instrument** är en **fordringsrätt** på utgivaren (emittenten) av ett lån. Avkastning lämnas normalt i form av **ränta**. Det finns olika former av räntebärande instrument beroende på vilken emittent som givit ut instrumentet, den säkerhet som emittenten kan ha ställt för lånet, **löptiden** fram till återbetalningsdagen och formen för utbetalning av räntan. Räntan (kupongen) betalas vanligen ut årsvis.

En annan form för räntebetalning är att sälja instrumentet med rabatt (**diskonteringspapper**). Vid försäljningen beräknas priset på instrumentet genom att diskontera lånebeloppet inklusive beräknad ränta till nuvärde. Nuvärdet eller kursen är lägre än det belopp som erhålls vid återbetalningen (**nominella beloppet**). **Bankcertifikat och statsskuldväxlar** är exempel på diskonteringspapper, liksom obligationer med s.k. **nollkupongskonstruktion**.

Ytterligare en annan form för räntebärande obligationer är statens **premieobligationer** där låneräntan lottas ut bland innehavarna av premieobligationer. Det förekommer även ränteinstrument och andra sparformer där räntan är skyddad mot inflation och placeringen därför ger en fast **real ränta**.

Risken i ett räntebärande instrument utgörs dels av den kursförändring (kursrisk) som kan uppkomma under löptiden på grund av att **marknadsräntorna** förändras, dels att emittenten kanske inte klarar att **återbetala** lånet (kreditrisk). Lån för vilka fullgod säkerhet för återbetalningen har ställts är därvid typiskt sett mindre riskfyllda än lån utan säkerhet. Rent allmänt kan dock sägas att risken för förlust på räntebärande instrument kan anses som lägre än för aktier. Ett räntebärande instrument utgivet av en emittent med hög kreditvärdighet kan således vara ett bra alternativ för den som vill minimera risken att sparkapitalet minskar i värde och kan vara att föredra vid ett kortsiktigt sparande. Även vid långsiktigt sparande där kapitalet inte skall äventyras, t.ex. för pensionsåtaganden, är inslag av räntebärande placeringar mycket vanliga. Nackdelen med en räntebärande placering är att den i regel ger en låg värdestegring. Exempel på räntebärande placeringar är sparkonton, privatobligationer och räntefonder.

Kurserna fastställs varje dag såväl på instrument med kort löptid (mindre än ett år) t.ex. statsskuldväxlar som på instrument med längre löptider t.ex. obligationer. Detta sker på penning- och obligationsmarknaden. Marknadsräntorna påverkas av analyser och bedömningar som Riksbanken och andra större institutionella marknadsaktörer gör av hur utvecklingen av ett antal ekonomiska faktorer som inflation, konjunktur, ränteutvecklingen i Sverige och i andra länder osv kommer att utvecklas på kort och lång sikt. Riksbanken vidtar även s.k. penningpolitiska operationer i syfte att styra utvecklingen av marknadsräntorna så att inte inflationen stiger över ett visst fastställt mål. De finansiella instrument som handlas på penning- och obligationsmarknaden (**t.ex. statsobligationer, statsskuldväxlar och bostadsobligationer**) handlas ofta i mycket stora poster (mångmiljonbelopp).

Om marknadsräntorna går upp kommer kursen på **utelöpande** (redan utgivna) räntebärande finansiella instrument att falla om de har fast ränta, eftersom nya lån ges ut med en räntesats som följer aktuell marknadsränta och därmed ger högre ränta än vad utelöpande instrumentet ger. Omvänt stiger kursen på utelöpande instrument när marknadsräntan går ned.

Lån utgivna av stat och kommun anses vara riskfria vad gäller återbetalningen, vilket således gäller för stats- och kommunobligationer. Andra emittenter än stat och kommun kan ibland, vid emission av obligationer, ställa **säkerhet** i form av andra finansiella instrument eller annan egendom (sak- eller realsäkerhet).

Det finns även andra räntebärande instrument som innebär en högre risk än obligationer om emittenten skulle få svårigheter att återbetala lånet, t.ex. **förlagsbevis**.

En form av ränterelaterade instrument är **säkerställda obligationer**. Dessa är förenade med en särskild förmånsrätt enligt speciell lagstiftning. Regelverket kring säkerställda obligationer syftar till att en investerare skall få full betalning enligt avtalad tidplan även om obligationens utgivare skulle gå i konkurs, förutsatt att den egendom som säkerställer obligationen är tillräckligt mycket värd.

5. DERIVATINSTRUMENT

Derivatinstrument såsom optioner, terminer m.fl. förekommer med olika slag av underliggande tillgång, t.ex. aktier, obligationer, råvaror och valutor. Derivatinstrument kan utnyttjas för att minska risken i en placering.

En särskild omständighet att beakta vid placering i derivatinstrument är att konstruktionen av derivatinstrument gör att prisutvecklingen på den underliggande egendomen får genomslag i kursen eller priset på derivatinstrumentet. Detta prisgenomslag är ofta kraftigare i förhållande till insatsen (erlagd premie) än vad värdeförändringen är på den underliggande egendomen. Prisgenomslaget kallas därför **hävstångseffekt** och kan leda till större vinst på insatt kapital än om placeringen hade gjorts direkt i den underliggande egendomen. Å andra sidan kan hävstångseffekten lika väl medföra större förlust på derivatinstrumentet jämfört med värdeförändringen på den underliggande egendomen, om prisutvecklingen på den underliggande egendomen blir annorlunda än den förväntade. Hävstångseffekten, dvs möjligheten till vinst respektive risken för förlust, varierar beroende på derivatinstrumentets konstruktion och användningssätt.

Stora krav ställs därför på bevakningen av prisutvecklingen på derivatinstrumentet och på den underliggande egendomen. Investeraren bör i eget intresse vara beredd agera snabbt, ofta under dagen, om placeringen i derivatinstrument skulle komma att utvecklas i ofördelaktig riktning. Det är också viktigt att i sin riskbedömning beakta att möjligheten att avveckla en position/ett innehav kan försäkras vid en negativ prisutveckling.

För ytterligare information om derivatinstrument, se **INFORMATION OM HANDEL MED OPTIONER, TERMINER OCH ANDRA DERIVATINSTRUMENT**

6. FONDER OCH FONDANDELAR

En fond är en "portfölj" av olika slags finansiella instrument, t.ex. aktier och obligationer. Fonden ägs gemensamt av alla som sparar i fonden, andelsägarna, och förvaltas av ett fondbolag. Det finns olika slags fonder med olika placeringsinriktning. Med placeringsinriktning menas vilken typ av finansiella instrument som fonden placerar i. Nedan redogörs i korthet för några av de vanligaste typerna av fonder. För ytterligare information se Konsumenternas bank- och finansbyrås hemsida, www.konsumentbankbyran.se, och Fondbolagens Förenings hemsida, www.fondbolagen.se.

En **aktiefond** placerar allt eller huvudsakligen allt kapital som andelsägarna inbetalat i aktier. **Blandfonder** med både aktier och räntebärande instrument förekommer också, liksom rena **räntefonder** där kapitalet placeras huvudsakligen i räntebärande instrument. Det finns även till exempel **indexfonder** som inte förvaltas aktivt av någon förvaltare utan som istället placerar i finansiella instrument som följer sammansättningen i ett visst bestämt index.

En av idéerna med en aktiefond är att den placerar i flera olika aktier och andra aktierelaterade finansiella instrument, vilket gör att risken för andelsägaren minskar jämfört med risken för den aktieägare som placerar i endast en eller i ett fåtal aktier. Andelsägaren slipper vidare att välja ut, köpa, sälja och bevaka aktierna och annat förvaltningsarbete runt detta.

Principen för **räntefonder** är densamma som för aktiefonder – placering sker i olika räntebärande instrument för att få riskspridning i fonden och förvaltningen i fonden sker efter analys av framtida ränteturo.

En **fond-i-fond** är en fond som placerar i andra fonder. En fond-i-fond kan ses som ett alternativ till att själv välja att placera i flera olika fonder. Man kan därmed uppnå den riskspridning som en väl sammansatt egen fondportfölj kan ha. Det finns fond-i-fonder med olika placeringsinriktningar och risknivåer.

En ytterligare typ av fond är **hedgefond**. Hedge betyder skydda på engelska. Trots att hedging är avsett att skydda mot oväntade förändringar i marknaden kan en hedgefond vara en fond med hög risk, då sådana fonder ofta är högt belånade. Skillnaderna är dock stora mellan olika hedgefonder. Det finns även hedgefonder med låg risk. Hedgefonder försöker ge en positiv avkastning oavsett om aktie- eller räntemarknaden går upp eller ner. En hedgefond har mycket större frihet i sina placeringsmöjligheter än traditionella fonder. Placeringsinriktningen kan vara allt från aktier, valutor och räntebärande instrument till olika arbitragestrategier (spekulation i förändringar av t.ex. räntor och/eller valutor). Hedgefonder använder sig oftare än traditionella fonder av derivat i syfte att öka eller minska fondens risk. Blankning (se nedan) är också ett vanligt inslag.

Fonder kan också delas in i **värdepappersfonder** (även kallade UCITS-fonder) och **specialfonder**. Samlingsnamnet för dessa är investeringsfonder och båda typerna regleras av den svenska lagen om investeringsfonder. Värdepappersfonder är de fonder som uppfyller det s.k. UCITS-direktivets krav, främst vad gäller placeringsbestämmelser och riskspridning. Såväl svenska som utländska värdepappersfonder (som fått tillstånd i sitt hemland inom EES), får säljas och marknadsföras fritt i samtliga EES-länder. Specialfonder (exempelvis s.k. hedgefonder) är fonder som på något sätt avviker från reglerna i UCITS-direktivet, och det är därför särskilt viktigt för Dig som kund att ta reda på vilka placeringsregler som en specialfond Du avser att placera i kommer att iakttas. Detta framgår av fondens informationsbroschyr och faktablad. Varje fondbolag är skyldigt att självmanter erbjuda potentiella investerare det faktablad som avser fonden. Specialfonder får inte marknadsföras och säljas fritt utanför Sverige. För de fonder som placerar i utländska finansiella instrument tillkommer även en valutarisk (se även avsnitt 2.2 ovan).

Andelsägarna får det antal andelar i fonden som motsvarar andelen insatt kapital i förhållande till fondens totala kapital. Andelarna kan köpas och lösas in genom värdepappersföretag som saluför andelar i fonden eller direkt hos fondbolaget. Det är dock viktigt att beakta att vissa fonder kan ha förutbestämda tidpunkter då fonden är "öppen" för köp och inlösen, varför det inte alltid är möjligt med regelbunden handel. Andelarnas aktuella värde beräknas regelbundet av fondbolaget och baseras på kursutvecklingen av de finansiella instrument som ingår i fonden. Det kapital som placeras i en fond kan både öka och minska i värde och det är därför inte säkert att placeraren får tillbaka hela det insatta kapitalet.

7. BLANKNING

Blankning innebär att den som lånat finansiella instrument, och samtidigt förbundit sig att vid en senare tidpunkt till långgivaren återlämna instrument av samma slag, säljer de lånade instrumenten. Vid försäljningen räknar låntagaren med att vid tidpunkten för återlämnandet kunna anskaffa instrumenten på marknaden till ett lägre pris än det till vilka de lånade instrumenten såldes. Skulle priset i stället ha gått upp, uppstår en förlust, vilken vid en kraftig prishöjning kan bli avsevärd.

8. BELÅNING

Finansiella instrument kan i många fall köpas för delvis lånat kapital. Eftersom såväl det egna som det lånade kapitalet påverkar avkastningen kan Du som kund genom lånefinansieringen få en större vinst om placeringen utvecklas positivt jämfört med en investering med enbart eget kapital. Skulden som är kopplad till det lånade kapitalet påverkas inte av om kurserna på köpta instrument utvecklas positivt eller negativt, vilket är en fördel vid en positiv kursutveckling. Om kurserna på köpta instrument utvecklas negativt uppkommer en motsvarande nackdel eftersom skulden kvarstår till 100 procent, vilket innebär att kursfallet krona för krona förbrukar det egna kapitalet. Vid ett kursfall kan därför det egna kapitalet helt eller delvis förbrukas samtidigt som skulden måste betalas helt eller delvis genom försäljningsintäkterna från de finansiella instrument som fallit i värde. Skulden måste betalas även om försäljningsintäkterna inte täcker hela skulden.

Du som kund måste vara införstådd med bl.a. följande:

- att placeringar eller andra positioner i finansiella instrument sker på Din egen risk
- att Du som kund själv noga måste sätta Dig in i värdepappersföretagets allmänna villkor för handel med finansiella instrument och i förekommande fall information i prospekt samt övrig information om aktuellt finansiellt instrument, dess egenskaper och risker
- att vid handel med finansiella instrument det är viktigt att kontrollera avräkningsnota och annan rapportering avseende Dina placeringar samt omgående reklamera fel
- att det är viktigt att fortlöpande bevaka värdeförändringar på innehav av och positioner i finansiella instrument
- att Du som kund själv måste initiera de åtgärder som erfordras för att minska risken för förluster på Dina placeringar eller andra positioner

Information om olika typer av finansiella instrument och handel med finansiella instrument jämte förslag till ytterligare litteratur på området återfinns också t.ex. på Konsumenternas bank- och finansbyrås hemsida, www.konsumentbankbyran.se, och på SwedSecs hemsida, www.swedsec.se.

Information om enskilda finansiella instrument och dess emittenter finns i utgivna prospekt, som lättast kan hittas på emittentens eller Institutets hemsidor.

Ansvart värdepappersinstitut

SIP Nordic Fondkommission AB
Kungsgatan 27
111 56 Stockholm
Besöksadress: Kungsgatan 27 (6 tr.)
Tel: + 46 8 566 126 00,
Fax: + 46 8 566 126 29
office@sipnordic.se
www.sipnordic.se
ORG NUMMER 556708-6649